Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 21. septembra 2017*

„Odvolanie – Kartely – Talianski výrobcovia výstužných tyčí do betónu – Stanovenie cien, ako aj obmedzenie a kontrola výroby a predaja – Porušenie článku 65 UO – Zrušenie pôvodného rozhodnutia Všeobecným súdom Európskej únie – Opätovne prijaté rozhodnutie na základe nariadenia (ES) č. 1/2003 – Nevydanie nového oznámenia o výhradách – Neexistencia ústneho vypočutia po zrušení pôvodného rozhodnutia“

Vo veci C-88/15 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 20. februára 2015,

Ferriere Nord SpA, so sídlom v Osoppe (Taliansko), v zastúpení: W. Viscardini a G. Donà, avvocati,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: L. Malferrari a P. Rossi, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci M. Moretto, avvocato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predseda deviatej komory E. Juhász, sudcovia C. Vajda (spravodajca) a C. Lycourgos,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. októbra 2016,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. decembra 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

1 Svojím odvolaním spoločnosť Ferriere Nord SpA navrhuje zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Ferriere Nord/Komisia (T-90/10, neuverejnený, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2014:1035), ktorým tento súd zamietol žalobu tejto spoločnosti, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 65 Zmluvy o ESUO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie, ďalej len „rozhodnutie z 30. septembra 2009“), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009 (ďalej len „pozmeňujúce rozhodnutie“) (rozhodnutie z 30. septembra 2009, zmenené pozmeňujúcim rozhodnutím, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

2 Okolnosti predchádzajúce sporu sú uvedené v bodoch 16 až 22 napadnutého rozsudku:

„16 Od októbra do decembra 2000 Komisia v súlade s článkom 47 UO vykonala vyšetrovania v talianskych podnikoch vyrábajúcich výstužné tyče do betónu a v združení talianskych oceliarskych podnikov [Federacciai]. Takisto im adresovala žiadosti o informácie podľa článku 47 UO…

17 Dňa 26. marca 2002 Komisia začala správne konanie a uviedla výhrady v zmysle článku 36 UO (ďalej len ‚oznámenie o výhradách‘)… [Ferriere Nord] predložila 31. mája 2002 písomné pripomienky k oznámeniu o výhradách. Ústne vypočutie sa konalo 13. júna 2002…

18 Komisia 12. augusta 2002 uviedla doplňujúce výhrady (ďalej len ‚oznámenie o doplňujúcich výhradách‘) adresované subjektom, ktorým bolo určené oznámenie o výhradách. V oznámení o doplňujúcich výhradách, založenom na článku 19 ods. 1 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého vykonávacieho nariadenia k článkom [81 a 82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3), Komisia vysvetlila svoje stanovisko týkajúce sa pokračovania konania po skončení platnosti Zmluvy o ESUO. [Ferriere Nord] predložila 20. septembra 2002 písomné pripomienky a druhé ústne vypočutie za účasti zástupcov členských štátov sa konalo 30. septembra 2002…

19 Výsledkom konania bolo, že Komisia prijala rozhodnutie K(2002) 5087 v konečnom znení zo 17. decembra 2002 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu) (ďalej len ‚rozhodnutie z roku 2002‘), v ktorom konštatovala, že podniky, ktorým bolo toto rozhodnutie určené, vykonávali jediný, komplexný a nepretržitý kartel na talianskom trhu s výstužami do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktorý mal za cieľ resp. za účinok stanovenie cien, a ktorý tiež viedol k zosúladenému obmedzeniu alebo kontrole výroby alebo predajov v rozpore s článkom 65 ods. 1 UO. Komisia v tomto rozhodnutí uložila [Ferriere Nord] pokutu vo výške 3,57 milióna eur…

20 Dňa 10. marca 2003 [Ferriere Nord] podala žalobu na Súd prvého stupňa proti rozhodnutiu z roku 2002. Rozsudkom z 25. októbra 2007, Ferriere Nord/Komisia [T-94/03 (neuverejnený, EU:T:2007:320)] Súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie z roku 2002. Súd prvého stupňa poukázal na to, že najmä vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie z roku 2002 neobsahuje žiadny odkaz na článok 3 a článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, sa toto rozhodnutie zakladá iba na článku 65 ods. 4 a 5 UO.… Keďže platnosť týchto ustanovení sa skončila 23. júla 2002, Komisia na účely konštatovania porušenia článku 65 ods. 1 UO a uloženia pokuty podnikom, ktoré sa na uvedenom porušení zúčastnili, už nemohla založiť svoju právomoc na týchto ustanoveniach, ktoré v čase prijatia rozhodnutia z roku 2002 už neboli platné…

21 Komisia listom z 30. júna 2008 informovala [Ferriere Nord] a ostatné dotknuté podniky o svojom úmysle opätovne prijať rozhodnutie s tým, že zmení právny základ v porovnaní s právnym základom, ktorý bol zvolený v prípade rozhodnutia z roku 2002. Okrem iného spresnila, že vzhľadom na obmedzený dosah rozsudkov, ktorými bolo zrušené rozhodnutie z roku 2002, bude opätovne prijaté rozhodnutie založené na dôkazoch predložených v oznámení o výhradách a oznámení o doplňujúcich výhradách. Dotknutým podnikom bola stanovená lehota na predloženie pripomienok a [Ferriere Nord] oznámila svoje pripomienky faxom z 1. augusta 2008…

22 Komisia faxami z 24. júla a 25. septembra 2008, z 13. marca, 30. júna a 27. augusta 2009 požiadala [Ferriere Nord] o informácie týkajúce sa jej akcionárov a finančnej situácie podniku. [Ferriere Nord] odpovedala na tieto žiadosti o informácie emailami z 1. augusta a 1. októbra 2008, a z 18. marca, 1. júla a 8. septembra 2009.“

3 V rozhodnutí z 30. septembra 2009 Komisia najmä zastávala názor, že nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) sa má vykladať tak, že jej umožňuje konštatovať a sankcionovať, po 23. júli 2002, kartely v oblastiach patriacich do pôsobnosti Zmluvy o ESUO z hľadiska *ratione materiae* a *ratione temporis*. Komisia uviedla, že toto rozhodnutie bolo prijaté v súlade s procesnými predpismi Zmluvy o ES, ako aj uvedeného nariadenia a že hmotnoprávne ustanovenia, ktoré už neboli účinné ku dňu prijatia aktu, mohli byť uplatnené na základe zásad upravujúcich nahradenie pravidiel z hľadiska času, pod podmienkou všeobecnej zásady *lex mitior*.

4 V článku 1 rozhodnutia z 30. septembra 2009 sa najmä stanovuje, že Ferriere Nord porušila článok 65 ods. 1 UO tým, že sa v období od 1. apríla 1993 do 4. júla 2000 zúčastňovala na pokračujúcej dohode a/alebo na zosúladených postupoch týkajúcich sa výstuží do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktoré mali za cieľ resp. za účinok stanovenie cien a obmedzenie a/alebo kontrolu výroby alebo predajov na spoločnom trhu. V článku 2 tohto rozhodnutia Komisia uložila Ferriere Nord pokutu vo výške 3,57 milióna eur.

5 Listami zaslanými v období od 20. do 23. novembra 2009 osem z jedenástich spoločností, ktorým bolo rozhodnutie z 30. septembra 2009 určené, vrátane Ferriere Nord, Komisiu informovalo, že príloha tohto rozhodnutia, tak ako im bola oznámená, neobsahuje tabuľky znázorňujúce zmeny cien.

6 Dňa 8. decembra 2009 prijala Komisia pozmeňujúce rozhodnutie, ktoré v prílohe zahŕňalo chýbajúce tabuľky a v ktorom boli opravené číselné odkazy na uvedené tabuľky vo ôsmich poznámkach pod čiarou. Pozmeňujúce rozhodnutie bolo Ferriere Nord doručené 9. decembra 2009.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

7 Návrhom doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 19. februára 2010 podala Ferriere Nord žalobu, ktorou sa domáhala v prvom rade toho, aby Všeobecný súd zrušil sporné rozhodnutie a subsidiárne toho, aby bolo toto rozhodnutie zrušené čiastočne a bola znížená výška pokuty.

8 Na podporu svojej žaloby Ferriere Nord uvádzala desať žalobných dôvodov založených po prvé na nedostatku právomoci Komisie, v druhom rade na tom, že Komisia vopred nezaslala nové oznámenie o výhradách, v treťom rade na tom, že sa nekonalo ústne vypočutie úradníkom povereným vypočutím, v štvrtom rade na tom, že konečná správa bola vydaná neskôr ako bolo prijaté sporné rozhodnutie, v piatom rade na prijatí textu bez príloh, ktoré sú v ňom uvedené, v šiestom rade na nesprávnych právnych posúdeniach pri posudzovaní skutkových okolností, v siedmom rade na neproporcionálnej povahe výšky pokuty v porovnaní so závažnosťou a dĺžkou trvania kartelu, v ôsmom rade na protiprávnosti zvýšenia pokuty z titulu opakovaného porušovania, v deviatom rade na neuznaní

poľahčujúcich okolností, iných, ako sú tie, ktoré stanovuje oznámenie Komisie o neuložení alebo znížení výšky pokút v prípadoch kartelov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4), a v desiatom rade na nesprávnom uplatnení tohto oznámenia.

9 Všeobecný súd napadnutým rozsudkom znížil výšku pokuty uloženej Ferriere Nord na 3 421 440 eur a v zostávajúcej časti žalobu spoločnosti Ferriere Nord zamietol.

10 Podaním podaným do kancelárie Všeobecného súdu 20. decembra 2014 požiadala Ferriere Nord Všeobecný súd, aby vykonal opravu v bode 420 napadnutého rozsudku, túto žiadosť však Všeobecný súd uznesením z 13. marca 2015, Ferriere Nord/Komisia (T-90/10 REC, neuverejnené, EU:T:2015:173) zamietol.

Návrhy účastníkov konania pred Súdnym dvorom

11 Svojím odvolaním Ferriere Nord navrhuje, aby Súdny dvor:

– v prvom rade zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bol zamietnutý jej hlavný žalobný návrh predložený jej zástupcami v rámci žaloby vo veci T-90/10, a v dôsledku toho zrušil sporné rozhodnutie:

– subsidiárne zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom zamietol jej subsidiárny žalobný návrh predložený jej zástupcami v rámci žaloby vo veci T-90/10, a v dôsledku toho čiastočne zrušil sporné rozhodnutie a stanovil výraznejšie zníženie výšky pokuty uloženej Ferriere Nord, a

– zaviazal Komisiu na náhradu trov konania na obidvoch stupňoch.

12 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

– zamietol odvolanie a

– uložil Ferriere Nord povinnosť nahradiť trovy konania.

O návrhu na opätovné otvorenie ústnej časti konania

13 Ústna časť konania bola skončená 8. decembra 2016 po prednesení návrhov generálneho advokáta. Listom z 27. januára 2017 podaným do kancelárie Súdneho dvora Komisia navrhla, aby Súdny dvor nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania a pripojil do spisu skutkové okolnosti uvedené v jej liste, ako aj dokumenty, ktoré k tomuto návrhu pripojila.

14 Na podporu tohto návrhu Komisia v podstate tvrdí, že Súdny dvor nemá dostatočne jasné informácie o skutkových okolnostiach týkajúcich sa podmienok ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002, na ktorých generálny advokát založil svoje návrhy, keďže tieto skutkové okolnosti neboli konkrétne predmetom diskusie medzi účastníkmi konania.

15 Článok 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora umožňuje Súdnemu dvoru kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania, najmä pokiaľ je potrebné rozhodnúť vec na základe tvrdenia, ku ktorému sa účastníci konania nevyjadrili.

16 Treba však pripomenúť, že predmet odvolania je v zásade definovaný dôvodmi a tvrdeniami uvádzanými účastníkmi konania. V predmetnom prípade mali účastníci konania možnosť dostatočne diskutovať o týchto dôvodoch a tvrdeniach vo svojich podaniach a na spoločnom pojednávaní z 20. októbra 2016 vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P.

17 V dôsledku toho sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že nie je potrebné nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania.

O odvolaní

18 Na podporu svojho odvolania uvádza Ferriere Nord deväť odvolacích dôvodov, založených v prvom rade na zjavnom skreslení skutkových okolností a dôkazov, nekonštatovaní zjavných rozporov v spornom rozhodnutí, ako aj porušení pravidiel v oblasti dôkazného bremena, v druhom rade na porušení článku 27 nariadenia č. 1/2003, keďže nové oznámenie o výhradách nebolo doručené, porušení zásady legitímnej dôvery, skreslení skutkových okolností a dôkazov, porušení práv na obhajobu, nedostatku odôvodnenia, ako aj porušení práva byť vypočutý úradníkom povereným vypočutím, v treťom rade na porušení rokovacieho poriadku Komisie, v štvrtom rade na dĺžke účasti spoločnosti Ferriere Nord na karteli a nesprávnych právnych posúdeniach pri posudzovaní skutkových okolností, skreslení dôkazov, porušení všeobecných zásad v oblasti dôkazného bremena a *in dubio pro reo*, ako aj rozporuplnosti odôvodnenia, v piatom rade na porušení zásady proporcionality pri stanovení základnej sumy pokuty uloženej spoločnosti Ferriere Nord vzhľadom na závažnosť a dĺžku trvania porušenia, porušení zásady rovnosti zaobchádzania, ako aj nedostatku odôvodnenia, v šiestom rade na zjavne nesprávnom výpočte alebo zjavnej nepresnosti pri znižovaní sumy pokuty priznanom spoločnosti Ferriere Nord, nesprávnom výkone neobmedzenej súdnej právomoci, ako aj nedostatku odôvodnenia, v siedmom rade na nezákonnosti zvýšenia základnej sumy pokuty z titulu opakovania, keďže to predstavuje porušenie práv na obhajobu, vo ôsmom rade na protiprávnosti zvýšenia základnej sumy pokuty z titulu opakovania vzhľadom na uplynutý čas, ako aj v deviatom rade na protiprávnosti zvýšenia základnej sumy pokuty z titulu opakovania, keďže to predstavuje porušenie zásady proporcionality.

O druhom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

19 Ferriere Nord vo svojom druhom odvolacom dôvode, ktorý treba skúmať na úvod, tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávnych právnych posúdení, keď dospel k záveru, že Komisia nebola povinná zaslať jej nové oznámenie o výhradách pred prijatím sporného rozhodnutia.

20 Ferriere Nord v prvom rade vyzýva Súdny dvor, aby preskúmal dôvodnosť konštatovania uvedeného v bode 121 napadnutého rozsudku, podľa ktorého sa zásada *tempus regit actum* má vykladať len v tom zmysle, že procesný akt sa musí prijať na základe pravidla, ktoré je účinné v deň jeho prijatia. Podľa spoločnosti Ferriere Nord je tento výklad nesprávny, keďže oznámenie o výhradách, prijaté na základe článku 36 UO, nemôže byť základom pre sporné rozhodnutie, prijaté podľa nariadenia č. 1/2003.

21 Podľa spoločnosti Ferriere Nord bolo treba, aby bolo prijaté nové oznámenie o výhradách po tom, ako bol vydaný rozsudok z 25. októbra 2007, Ferriere Nord/Komisia (T-94/03, neuverejnený, EU:T:2007:320), a predstavovalo by to správne uplatnenie rozsudku z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), v bode 73 ktorého Súdny dvor rozhodol, že to nie je tak, že by zrušenie aktu Únie ovplyvňovalo nevyhnutne prípravné akty, keďže postup, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, môže v zásade pokračovať presne od bodu, keď došlo k protiprávnosti. Použitím výrazu „nie… nevyhnutne“ a „v zásade“ Súdny dvor nevylúčil, že vzhľadom na osobitosti predmetného prípadu môže konanie pokračovať od skoršieho štádia v bode, v ktorom došlo k protiprávnosti, ktorá viedla k zrušeniu aktu.

22 V druhom rade uvádza Ferriere Nord skreslenie skutkových okolností a dôkazov, ako aj porušenie zásady legitímnej dôvery, keďže viaceré prvky obsiahnuté v listoch, ktoré jej zaslala Komisia, vzbudzovali legitímnu dôveru v to, že bude prijaté nové oznámenie o výhradách.

23 V treťom rade tvrdí, že na rozdiel od toho, ako Všeobecný súd uviedol v napadnutom rozsudku, prijatie nového oznámenia o výhradách bolo potrebné, keďže toto oznámenie by nebolo zhodné s oznámením o výhradách. V tejto súvislosti odkazuje najmä na rozdiel spočívajúci v tom, že vo výroku rozhodnutia z roku 2002 bol uvedený taliansky trh, kým vo výroku sporného rozhodnutia bol uvedený spoločný trh.

24 Okrem toho Ferriere Nord odkazuje na porušenie článku 27 nariadenia č. 1/2003, ako aj článkov 11 a 12 nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, 2004, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81), keďže v bode 148 napadnutého rozsudku Všeobecný súd rozhodol, že v prípade neexistencie nových výhrad nemá Komisia povinnosť zorganizovať nové ústne vypočutie pred úradníkom povereným vypočutím.

25 Komisia považuje za neprípustné tvrdenia Ferriere Nord, uvádzané v prvom rade, a to z dôvodu, že tieto tvrdenia nespochybňujú jasným spôsobom napadnutý rozsudok, ale obmedzujú sa len na návrh, aby Súdny dvor poskytol objasnenie k otázke, či rozhodnutie prijaté podľa nariadenia č. 1/2003 môže byť založené na oznámení o výhradách prijatom na základe Zmluvy o ESUO.

26 Pokiaľ ide o vec samu, Komisia tvrdí, že nie je pravda, že by Všeobecný súd v odpovedi na tvrdenie týkajúce sa nevyhnutnosti zhody medzi právnym základom pre prípravný akt a pre konečný akt uplatnil nesprávne, a to príliš striktne, zásadu *tempus regit actum* v bodoch 118 až 122 napadnutého rozsudku, ale vyvodil z toho nevyhnutný záver, a to ten, že keďže k vade v rozhodnutí z roku 2002 došlo k dátumu jeho prijatia, zrušenie tohto rozhodnutia neovplyvnilo platnosť prípravných opatrení, takže Komisia nebola povinná zaslať spoločnosti Ferriere Nord nové oznámenie o výhradách.

27 Podľa Komisie tvrdenia uvádzané v druhom rade spoločnosťou Ferriere Nord sú takisto neprípustné. Porušenie legitímnej dôvery predstavuje totiž nový dôvod. Ďalej Ferriere Nord sa odvoláva formálne na skreslenie, ale v skutočnosti chce dosiahnuť nové posúdenie skutkových okolností.

28 Komisia v každom prípade trvá na tom, že z prvkov uvádzaných spoločnosťou Ferriere Nord v písomnostiach Komisii vyplýva, ak sa posudzujú v rámci kontextu, že nemohli založiť legitímnu dôveru, pokiaľ ide o zaslanie nového oznámenia o výhradách, ako aj Všeobecný súd uviedol v bodoch 127 a 128 napadnutého rozsudku. Preto oprávnene a bez skreslenia skutkových okolností Všeobecný súd dospel k záveru v bode 126 tohto rozsudku, že Ferriere Nord sa nemôže odvolávať na takúto legitímnu dôveru.

29 Pokiaľ ide o prípustnosť tvrdení uvádzaných v treťom rade, Komisia tvrdí, že Ferriere Nord odkazuje na určité body napadnutého rozsudku bez toho, aby uviedla presné tvrdenia na podporu chyby vyvodenej z neexistencie sankcie za to, že nebolo poslané nové oznámenie o výhradách.

30 Pokiaľ ide o vec samu, Komisia odkazuje na body 143 a 144 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd zdôraznil, že nie je dôvodné tvrdenie, podľa ktorého bolo nevyhnutné nové oznámenie o výhradách na preukázanie toho, či kartel mohol ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, keďže táto otázka už bola vznesená v oznámení o doplňujúcich výhradách. Okrem toho Ferriere Nord vychádzala z nesprávneho predpokladu, podľa ktorého sporné rozhodnutie sankcionovalo porušenie, ktoré je iné ako porušenie, za ktoré bola potrestaná v rozhodnutí z roku 2002. Z obsahu sporného rozhodnutia totiž vyplýva, že vytýkané porušenie spočíva v karteli týkajúcom sa celého talianskeho trhu, teda podstatnej časti spoločného trhu, a preto ide o kartel zakázaný článkom 65 ods. 1 UO.

31 Komisia uvádza, že tvrdenie založené na neexistencii nového ústneho vypočutia pred úradníkom povereným vypočutím je formulované veľmi všeobecne a nepresne, takže je neprípustné. Pokiaľ ide o vec samu, tvrdí, že Ferriere Nord nespochybňuje záver Všeobecného súdu, podľa ktorého takéto ústne vypočutie bolo potrebné, len keby bolo doručené nové oznámenie o výhradách. Všeobecný súd však vylúčil potrebu takéhoto nového oznámenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

32 Pokiaľ ide o tvrdenia, ktoré uvádza Ferriere Nord v prvom rade, treba odmietnuť námietku neprípustnosti podanú Komisiou. Z odvolania totiž jasne vyplýva, že Ferriere Nord sa neobmedzuje na žiadosť, aby Súdny dvor objasnil položenú otázku, ale chce preukázať, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, a to konkrétne v bode 121 napadnutého rozsudku, keď dospel k záveru, že vydanie nového oznámenia o výhradách pred prijatím sporného rozhodnutia nebolo nevyhnutné. Rovnako, na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, argument spoločnosti Ferriere Nord týkajúci sa toho, že sa nekonalo ústne vypočutie pred úradníkom povereným vypočutím, je dostatočne presný nato, aby bol prípustný, keďže odvolanie uvádza tak ustanovenia práva Únie, ktoré v tejto súvislosti Všeobecný súd porušil, ako aj bod napadnutého rozsudku, v ktorom došlo k tomuto porušeniu.

33 Pokiaľ ide o samotnú podstatu argumentov spoločnosti Ferriere Nord týkajúcich sa toho, že nedošlo ani k vydaniu nového oznámenia o výhradách, ani sa nekonalo ústne vypočutie pred úradníkom povereným vypočutím, treba pripomenúť, že v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia z roku 2002, Komisia 26. marca 2002 poslala dotknutým podnikom, vrátane spoločnosti Ferriere Nord, oznámenie o výhradách na základe článku 36 UO. Ústne vypočutie týkajúce sa tohto oznámenia sa konalo 13. júna 2002. Po uplynutí platnosti Zmluvy o ESUO Komisia 12. augusta 2002 zaslala uvedeným podnikom oznámenie o doplňujúcich výhradách, založené na článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, v ktorom vysvetľovala svoje stanovisko vzhľadom na túto zmenu právneho rámca, a vyzvala uvedené podniky, aby oznámili svoje vlastné stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Ústne vypočutie sa konalo 30. septembra 2002 za účasti zástupcov členských štátov.

34 Po tom, ako bolo rozhodnutie z roku 2002 zrušené, Komisia listom z 30. júna 2008 informovala Ferriere Nord a ostatné dotknuté podniky o svojom zámere znovu prijať toto rozhodnutie na základe nariadenia č. 1/2003 ako právnom základe, v súlade s procesnými pravidlami stanovenými v tomto nariadení.

35 Vzhľadom na tento procesný vývoj treba preskúmať, či, ako tvrdí Ferriere Nord a na rozdiel od toho, ako Všeobecný súd rozhodol v bodoch 144 a 148 napadnutého rozsudku, Komisia mala povinnosť, po tom, ako bolo zrušené rozhodnutie z roku 2002, prijať nové oznámenie o výhradách, ako aj zorganizovať nové ústne vypočutie.

36 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že procesné pravidlá sa majú vo všeobecnosti uplatňovať k dátumu, od ktorého nadobudnú účinnosť (rozsudky z 29. marca 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Komisia a Komisia/ArcelorMittal Luxembourg a i., C-201/09 P a C-216/09 P, EU:C:2011:190, bod 75 a citovaná judikatúra; z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 88, ako aj z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 45), a to aj v prípade konania, ktoré začalo pred týmto dátumom, ale stále pokračuje po tomto dátume (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 47).

37 V predmetnom prípade, keďže sporné rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 7 ods. 1 a článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, konanie vedúce k tomuto rozhodnutiu sa malo zrealizovať v súlade s týmto nariadením, ako aj nariadením č. 773/2004, pre ktoré je nariadenie č. 1/2003 právnym základom (pozri

v tomto zmysle rozsudok z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 90), bez ohľadu na to, že toto konanie sa začalo predtým, ako nadobudlo účinnosť nariadenie č. 1/2003.

38 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa v bode 121 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď vyložil zásady riadiace uplatnenie zákonov z hľadiska času, podľa ktorých sa procesné pravidlá majú uplatňovať na všetky situácie, ktoré neskončili k dátumu nadobudnutia ich účinnosti, v tom zmysle, že pokiaľ ide o sporné rozhodnutie, prijaté na základe nariadenia č. 1/2003, mali byť prípravné akty prijaté na základe procesných pravidiel účinných ku dňu ich prijatia, teda na základe článku 36 ods. 1 UO, pokiaľ ide o oznámenie o výhradách, a článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, pokiaľ ide o oznámenie o doplňujúcich výhradách.

39 Treba však preskúmať, či prípravné akty prijaté Komisiou na účely prijatia rozhodnutia z roku 2002 možno považovať za rovnocenné s tými, ktoré sú stanovené v nariadeniach č. 1/2003 a 773/2004. Ak to tak totiž je, nemožno vytýkať Komisii, že ich nezopakovala pred prijatím sporného rozhodnutia.

40 Pokiaľ ide o vydanie oznámenia o výhradách, článok 10 ods. 1 a 2 nariadenia č. 773/2004 v spojení s článkom 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003, ktorý vykonáva, stanovuje, že pred prijatím rozhodnutia najmä na základe článku 7 tohto posledného uvedeného nariadenia Komisia oznámi dotknutým účastníkom konania oznámenie o výhradách, pričom im poskytne možnosť informovať ju o svojom stanovisku v lehote, ktorú sama stanoví.

41 Ako Všeobecný súd už v podstate uviedol v bodoch 123 a 124 napadnutého rozsudku, Komisia v predmetnom prípade už zaslala dotknutým podnikom oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách a vo vzťahu k týmto oznámeniam sporné rozhodnutie nepredstavovalo vydanie nových aktov na ujmu spoločnosti Ferriere Nord, ani nemenilo podstatným spôsobom dôkazy o vytýkaných porušeniach. Okrem toho, ako zdôraznil generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, neexistuje veľký rozdiel, pokiaľ ide o obsah, medzi oznámením o výhradách prijatým v režime Zmluvy o ESUO a oznámením o výhradách prijatým v súlade s nariadeniami č. 17 a 1/2003. Zaslanie nového oznámenia o výhradách sa teda nevyžadovalo.

42 V tejto súvislosti Všeobecný súd oprávnene odkázal na bod 73 rozsudku z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), v ktorom sa pripomína, že zrušenie aktu Únie nevyhnutne neovplyvňuje prípravné akty, takže konanie, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, sa môže začať v zásade práve v bode, v ktorom došlo k protiprávnosti.

43 Ako totiž Všeobecný súd konštatoval v bode 119 napadnutého rozsudku, rozhodnutie z roku 2002 bolo zrušené z dôvodu nedostatku právomoci Komisie na jeho prijatie na základe ustanovení Zmluvy o ESUO, ktorá už nebola platná k dátumu prijatia tohto rozhodnutia, takže práve k tomuto dátumu došlo k protiprávnosti. V dôsledku toho toto zrušenie neovplyvnilo ani oznámenie o výhradách, ani oznámenie o doplňujúcich výhradách.

44 V dôsledku toho sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel v bode 122 napadnutého rozsudku k záveru, že Komisia nemala povinnosť prijať nové oznámenie o výhradách.

45 Ako však uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, podľa článku 12 nariadenia č. 773/2004 musí Komisia poskytnúť účastníkom konania, ktorým zaslala oznámenie o výhradách, príležitosť uviesť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia, ak o to požiadajú vo svojich písomných pripomienkach. Preto, keďže ako vyplýva z bodu 43 tohto rozsudku, oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách neboli ovplyvnené zrušením rozhodnutia z roku 2002, treba preskúmať, či

Komisia poskytla uvedeným účastníkom konania príležitosť predložiť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia vykonaného podľa procesných požiadaviek stanovených v nariadeniach č. 1/2003 a 773/2004, ako bola povinná urobiť.

46 V tejto súvislosti treba uviesť, že v rámci procesného režimu zavedeného nariadením č. 1/2003, ktorého podrobnosti upravuje nariadenie č. 773/2004, sa v článku 14 ods. 3 tohto nariadenia uvádza, že orgány hospodárskej súťaže členských štátov sú vyzvané, aby sa zúčastnili ústneho vypočutia, ktoré na žiadosť adresátov oznámenia o výhradách nasleduje po vydaní tohto oznámenia o výhradách.

47 Pokiaľ ide o ústne vypočutia, ktoré sa konali v priebehu roka 2002, zástupcovia členských štátov sa nezúčastnili na vypočutí z 13. júna 2002, keďže takáto účasť nebola stanovená v Zmluve o ESUO, ktorá vtedy platila. Je nesporné, že toto ústne vypočutie sa týkalo veci samej, teda správania, ktoré Komisia vytýkala podnikom, ktoré boli adresátmi oznámenia o výhradách. To vyplýva najmä z bodov 379 až 382 sporného rozhodnutia a potvrdzuje to bod 148 rozsudkov Všeobecného súdu z 9. decembra 2014, Alfa Acciai/Komisia (T-85/10, neuverejnený, EU:T:2014:1037), ako aj z 9. decembra 2014, Ferriera Valsabbia a Valsabbia Investimenti/Komisia (T-92/10, neuverejnený, EU:T:2014:1032).

48 Na druhej strane ústne vypočutie z 30. septembra 2002, na ktoré zástupcovia členských štátov boli pozvaní v súlade s pravidlami Zmluvy o ES, ktoré vtedy platili, najmä na základe článku 11 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 2842/98 z 22. decembra 1998 o vypočutí strán v určitých konaniach podľa článkov [81] a [82] Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 354, 1998, s. 18; Mim. vyd. 07/004, s. 204), sa týkalo predmetu oznámenia o doplňujúcich výhradách, teda právnych dôsledkov toho, že skončila platnosť Zmluvy o ESUO, na pokračovanie konania. To vyplýva na jednej strane z tohto oznámenia, ktoré vyzývalo výslovne adresátov, aby oznámili svoje stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Na druhej strane Komisia oznámila v bode 382 sporného rozhodnutia, že nepovažuje za potrebné opakovať ústne vypočutie z 13. júna 2002 na základe ustanovení nariadení č. 17 a 1/2003, keďže toto ústne vypočutie, na ktorom sa nezúčastnili zástupcovia členských štátov, bolo vykonané v súlade s pravidlami Zmluvy o ESUO uplatniteľnými k tomuto dátumu. Okrem toho na spoločnom pojednávaní vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P Komisia potvrdila, v odpovedi na otázku Súdneho dvora, že oznámenie o doplňujúcich výhradách sa nevracalo ani ku skutkovým okolnostiam, ani k dôkazom, ktoré sú predmetom tohto konania.

49 Z toho vyplýva, že v tejto veci sa zástupcovia členských štátov zúčastnili nie na ústnom vypočutí týkajúcom sa veci samej, ale výlučne na vypočutí, ktoré sa týkalo právnych dôsledkov vyplývajúcich zo skončenia platnosti Zmluvy o ESUO.

50 V súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 36 a 37 tohto rozsudku, keď sa rozhodnutie prijme na základe nariadenia č. 1/2003, konanie, ktoré vedie k tomuto rozhodnutiu, však musí byť v súlade s procesnými pravidlami stanovenými týmto nariadením, aj keď toto konanie sa začalo pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.

51 Z toho vyplýva, že pred prijatím sporného rozhodnutia bola Komisia povinná na základe článkov 12 a 14 nariadenia č. 773/2004 poskytnúť účastníkom konania príležitosť predložiť argumenty v rámci ústneho vypočutia, na ktoré pozvala orgány hospodárskej súťaže členských štátov. Preto sa nemožno domnievať, že ústne vypočutie z 13. júna 2002, týkajúce sa veci samej, splnilo procesné požiadavky týkajúce sa prijatia rozhodnutia na základe nariadenia č. 1/2003.

52 V dôsledku toho sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol v bode 148 napadnutého rozsudku, že Komisia nemala povinnosť pred prijatím sporného rozhodnutia zorganizovať nové ústne vypočutie pred úradníkom povereným vypočutím, keďže dotknuté podniky už mali príležitosť byť ústne vypočuté v rámci ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002.

53 Ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 56 a 57 svojich návrhov, vzhľadom na dôležitosť, v rámci konania stanoveného nariadeniami č. 1/2003 a 773/2004, toho, aby sa na žiadosť dotknutých účastníkov konania konalo ústne vypočutie, na ktoré sú pozvané orgány hospodárskej súťaže členských štátov v súlade s článkom 14 ods. 3 druhého uvedeného nariadenia, vynechanie takéhoto ústneho vypočutia predstavuje porušenie podstatných formálnych náležitostí.

54 Keďže právo na takéto ústne vypočutie, stanovené nariadením č. 773/2004, nebolo dodržané, netreba, aby podnik, ktorého práva boli takto porušené, preukázal, že toto porušenie mohlo ovplyvniť v jeho neprospech priebeh konania a obsah sporného rozhodnutia.

55 Preto je uvedené konanie nevyhnutne postihnuté vadou, nezávisle od dôsledkov, ktoré by mohli vyplývať z tohto porušenia a prípadne by boli na ujmu spoločnosti Ferriere Nord (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. novembra 2012, Komisia/Éditions Odile Jacob, C-553/10 P a C-554/10 P, EU:C:2012:682, body 46 až 52, ako aj z 9. júna 2016, CEPSA/Komisia, C-608/13 P, EU:C:2016:414, bod 36).

56 Z vyššie uvedeného vyplýva, že treba vyhovieť druhému odvolaciemu dôvodu, ktorý vzniesla spoločnosť Ferriere Nord, a preto zrušiť napadnutý rozsudok bez toho, aby bolo treba skúmať ostatné tvrdenia uvádzané spoločnosťou Ferriere Nord v rámci tohto odvolacieho dôvodu, aj keby boli prípustné, ani ostatné odvolacie dôvody.

O žalobe na Všeobecnom súde

57 V súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu. Súdny dvor môže sám rozhodnúť s konečnou platnosťou vo veci samej, ak to stav konania dovoľuje.

58 V prejednávanej veci má Súdny dvor k dispozícii informácie potrebné na konečné rozhodnutie o žalobe o neplatnosť sporného rozhodnutia, ktorú podala Ferriere Nord na Všeobecný súd.

59 V tejto súvislosti stačí uviesť, že z dôvodov uvedených v bodoch 33 až 55 tohto rozsudku musí byť sporné rozhodnutie zrušené v rozsahu, v akom sa týka Ferriere Nord, a to pre porušenie podstatných formálnych náležitostí.

O trovách

60 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania.

61 Článok 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 uvedeného rokovacieho poriadku, stanovuje, že účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Ferriere Nord mala úspech v rámci odvolania a žalobe pred Všeobecným súdom sa vyhovelo, treba v súlade s návrhmi spoločnosti Ferriere Nord rozhodnúť tak, že Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Ferriere Nord v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Ferriere Nord/Komisia (T-90/10, neuverejnený, EU:T:2014:1035) sa zrušuje.**

2. **Rozhodnutie Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009, sa zrušuje v rozsahu, v akom sa týka Ferriere Nord SpA.**

3. **Európska komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Ferriere Nord SpA v prvostupňovom, ako aj v tomto odvolacom konaní.**

Podpisy